

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii

Piława Górna 2008

SPIS TREŚCI:

<u>1. Podstawa prawna.....</u>	<u>3</u>
<u>2. Diagnoza problemów związanych z narkotykami na terenie miasta.....</u>	<u>3</u>
<u>3. Zasoby instytucjonalne umożliwiające realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.....</u>	<u>7</u>
<u>4. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.....</u>	<u>9</u>
<u>OBSZAR 1. PROFILAKTYKA.....</u>	<u>11</u>
<u>CEL 1. Podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków.</u>	<u>11</u>
<u>Wskaźniki monitoringu:.....</u>	<u>13</u>
<u>CEL 2. Ograniczenie popytu na narkotyki oraz ich dostępności na terenie gminy.....</u>	<u>13</u>
<u>CEL 3. Rozwijanie współpracy policji z instytucjami z podmiotami zajmującymi się dziećmi i młodzieżą.....</u>	<u>16</u>
<u>Wskaźniki monitoringu:.....</u>	<u>16</u>
<u>OBSZAR 2. LECZENIE, REHABILITACJA, OGRANICZENIE SZKÓD ZDROWOTNYCH I REINTEGRACJA SPOŁECZNA.....</u>	<u>16</u>
<u>CEL 1. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy terapeutycznej.....</u>	<u>16</u>
<u>Wskaźniki monitoringu:.....</u>	<u>17</u>
<u>CEL 2. Opracowanie programu reintegracji społecznej osób mających problemy z narkotykami oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających wychodzeniu z nałogu.....</u>	<u>18</u>

1. Podstawa prawna.

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii nakłada na samorząd miasta i gminy ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku. Program powinien obejmować zadania określone w punktach 1-3 art. 2 ust. 1 oraz kierunki działań określone w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomani, przewidziane do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego. profilaktyki, leczenia i rehabilitacji oraz ograniczenia szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej.

2. Diagnoza problemów związanych z narkotykami na terenie miasta.

Prawidłowo opracowany Program Przeciwdziałania Narkomanii powinien charakteryzować się celowością. Oznacza to, że jego cele powinny być formułowane jako odpowiedź na realnie istniejące problemy. Możliwym źródłem informacji w tym zakresie jest OPS oraz Policja jednakże z uwagi na charakter interwencji podejmowanych przez te instytucje i charakteru podejmowanych działań, nie dają one pełnego obrazu problemu.

W celu zidentyfikowania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych na terenie Gminy Piława Górna w ramach akcji „Bliżej siebie dalej od narkotyków” przeprowadzona została wśród mieszkańców gminy anonimowa ankieta. Ankietę rozesłano do 400 osób z czego wypełnionych zostało 356 w tym:

- 187 przez uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 169 od pozostali
- 169 przez pozostałych mieszkańców

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły dzieci i młodzież do 17 roku życia – łącznie 228 osób. W przedziale wiekowym 18-29 lat ankietę wypełniło 29 osób, wśród osób między 21 a 30 rokiem życia 36 osób, a powyżej tej granicy wiekowej 35 osób. Spośród wszystkich respondentów wieku nie podało 28 osób.

43,8% wszystkich respondentów przyznało się do zażywania narkotyków w przeciągu ostatniego roku. Szczególnie niepokojący jest fakt, że do zażywania narkotyków kilka razy w tygodniu przyznaje się 7,6% ankietowanych. Wśród najmłodszych respondentów narkotyki zażywało w przeciągu ostatniego roku blisko 1/5 badanych. Odsetek ten jest znacznie wyższy w grupie osób między 18 i 20 rokiem życia, spośród których blisko połowa przyznaje się do kontaktu z narkotykami. Zbliżona skala problemu występuje wśród osób w wieku 20 do 30 lat (44,4%).

Ponad 64% ankietowanych zna osoby, które sięgają po substancje psychoaktywne. W poszczególnych grupach wiekowych odsetek ten wynosi: 27,6% wśród osób do 17 roku życia, 58,6% wśród osób w wieku 18-20 lat, 57,1% wśród osób w przedziale wiekowym 20-30 lat oraz niespełna 18% spośród osób powyżej tej granicy wieku. Nie dziwi zatem fakt, że narkotyki uważane są za istotny problem przez 47,7% ankietowanych. W największym stopniu problem ten dostrzegają osoby w wieku 18-20 lat - 57,1%, ale świadomość ta towarzyszy również 47,6% najmłodszych respondentów.

Istotnym problemem świadczącym o skali problemów związanych z narkomanią jest opinia o dostępności narkotyków. Blisko 30% ankietowanych twierdzi, że może kupić narkotyki bez problemu. Takiej odpowiedzi najwięcej osób udzieliło w grupach wiekowych 18-20 lat oraz 20-30 lat – odpowiednio 51,9% oraz 40,5%. Wśród miejsc gdzie można nabyć narkotyki najczęściej wymienianym miejscem są szkoły oraz ich okolice – łącznie 45,2% wszystkich odpowiedzi.

Według deklaracji respondentów problemy związane z narkomanią nie powinny być im obce. Około 1/3 wszystkich ankietowanych uczestniczyło w zajęciach poświęconych tym zagadnieniom. Odsetek osób, które

uczestniczyły w tego rodzaju zajęciach jest zbliżony we wszystkich grupach wiekowych.

Zaprezentowane powyżej wyniki badań pozwalają wskazywać na trzy główne problemy:

- Stosunkowo duża liczba osób, które miały kontakt z narkotykami lub przebywa wśród osób, które narkotyki zażywają
- Blisko połowa ankietowanych nie postrzega zjawiska jako problemu
- Stosunkowo niski poziom uczestnictwa w zajęciach edukujących w zakresie problematyki związanej z narkomanią

Powyższe wnioski z badań wskazują na potrzebę intensywniejszej akcji o charakterze informacyjno-edukacyjnym, której celem byłaby profilaktyka i zapobieganie jak również – z racji znaczącej liczby osób, które sięgnęły i sięgają po narkotyki – rozbudowa bazy leczenia i rehabilitacji.

Wyniki przeprowadzonych ankiet stanowiły przedmiot obrad Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W trakcie obrad odnotowano między innymi na fakt, że według wskazań ankiet po narkotyki sięgają osoby coraz młodsze, często kilka razy dziennie. Wśród najczęstszych powodów sięgania po narkotyki wskazywana jest nuda, głupota i problemy osobiste. Problemem jest również powszechna dostępność narkotyków, problem ten nie omija także szkoły podstawowej. W związku z powyższym Komisja sformułowała następujące wnioski:

- Konieczna jest pedagogizacja rodziców, w tym również stworzenie możliwości indywidualnych spotkań z osobami, które podejrzewają, że problem dotyczy ich dzieci.
- Konieczna jest współpraca rodziców ze szkołą.

- Należy wyposażyć dzieci w wiedzę i umiejętności z zakresu zachowań asertywnych, edukację w tym zakresie rozpocząć należy już w klasach IV.
- Zasadne jest zakupienie książek Roberta Cialdiniego „Wywieranie wpływu na ludzi” jako pomocy dydaktycznej dla nauczycieli.
- Niezbędne jest zorganizowanie stałych zajęć, które byłyby sposobem na przezwycięzenie nudy i alternatywą dla narkotyków.

3. Zasoby instytucjonalne umożliwiające realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Rozsądnie opracowany Program Przeciwdziałania Narkomanii powinien cechować się wykonalnością, oznaczającą w tym kontekście taki dobór celów i działań, które są możliwe do wykonania przez podmioty realizujące program. Konieczne jest zatem określenie stanu zasobów gminnych, które mogą zostać wykorzystane w realizacji programu oraz zidentyfikowanie ewentualnych partnerów poręcznych i instytucjonalnych gotowych współuczestniczyć w przedsięwzięciu.

Jako główne podmioty odpowiedzialne za realizację programu należy wskazać **Urząd Miasta Piława Górna** oraz **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Dla prawidłowego wykonania założonych zadań konieczna jest także współpraca następujących instytucji:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Miejski Ośrodek Kultury,
- Parafia św. Marcina w Piławie Górnej,
- Palcówki Oświatowe,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy,

Pozostałe podmioty, których uczestnictwo w realizacji programu jest wskazane z racji ich celów statutowych, zostały wskazane Uchwałą Rady Miejskiej, poświęconej problemom profilaktyki uzależnień wskazując określają. Są to:

- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze przy Zarządzie Miejskim. Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Domu Dziecka.

- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny wraz z telefonem zaufania.
- Klub Abstynenta „Zorza” współpracujący ze Stowarzyszeniem „Kalenica” w Dzierżoniowie.

Ustawa wzmiankowana w punkcie 1 niniejszego opracowania stanowi, że Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii jest częścią Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Takie sformułowanie wymusza wzajemną spójność celów formułowanych przez oba dokumenty oraz koordynację podejmowanych w ich ramach działań w taki sposób aby wzajemnie się wzmacniały. Rzeczoną koordynację działań wymusza również natura samego problemu narkomanii, która jak każdy problem społeczny jest zjawiskiem wieloaspektowym o bardzo złożonych źródłach. Zjawisko narkomanii nie powinno być rozpatrywane w izolacji od innych kwestii społecznych, w tym zwłaszcza takich jak ubóstwo, bezrobocie, kwestia edukacyjna, niewydolność rodzin w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, które często stanowią bezpośrednie tło narkomanii. Dlatego też skuteczna walka z narkomanią oprócz realizacji celów opisanych w niniejszym dokumencie wymaga także stałych wysiłków na rzecz realizacji celów strategii rozwiązywania problemów społecznych takich jak:

- Zapobieganie oraz zmniejszenie zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz kształtowanie pozytywnych zjawisk na lokalnym rynku pracy.
- Promocja zdrowego trybu życia oraz profilaktyka i przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii.
- Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny w zakresie zdolności do realizacji potrzeb życiowych i funkcji wychowawczych.

4. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii nakłada na samorządy obowiązek realizacji działań w dwóch obszarach problemowych tj. profilaktyki oraz leczenia, rehabilitacji, ograniczenia szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej. Wskazania te korespondują również z obowiązkami nałożonymi w tym zakresie na samorząd gminny przez cytowaną we wstępie ustawę oraz pokrywają się z potrzebami zdiagnozowanymi na obszarze miasta. Poszczególne cele Gminnego Przeciwdziałania Narkomanii powinny korespondować z tymi wskazaniami.

Tabela 1. Struktura celów Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

OBSZAR	<u>Obszar 1. Profilaktyka.</u>	<u>Obszar 2. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna.</u>
CELE	Podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków.	Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy terapeutycznej.
	Ograniczenie popytu na narkotyki oraz ich dostępności na terenie gminy.	Opracowanie programu reintegracji społecznej osób mających problemy z narkotykami oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających wychodzeniu z nałogu.
	Rozwijanie współpracy policji z instytucjami z podmiotami zajmującymi się dziećmi i młodzieżą.	

OBSZAR 1. PROFILAKTYKA

Jak pokazują wnioski z badań przeprowadzonych na terenie gminy Piława Górna w zajęciach poświęconych problematyce uzależnień uczestniczyła zaledwie 1/3 respondentów. Taki poziom uczestnictwa notuje się również wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Stosunkowo łatwa deklarowana dostępność narkotyków na terenie gminy oraz ich obecność w szkołach i ich otoczeniu tworzą poważne i realne zagrożenie. W celu zapobieżenia wzrostowi skali problemów związanych z zażywaniem narkotyków konieczne jest podjęcie następujących działań:

CEL 1. Podniesienie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków.

Realizacja powyższego celu wymaga opracowania i upowszechnienia materiałów informacyjno-edukacyjnych promujących zdrowy styl życia i informujących o zagrożeniach związanych z narkotykami. Ponadto celowe będzie organizowanie szkoleń, spotkań i warsztatów, które kierowane powinny być do trzech zasadniczych grup docelowych:

- **Dzieci i młodzież szkolna.**

Jest to grupa najbardziej zagrożoną narkomanią. Istotną kwestią jest aby akcja informacyjno-edukacyjna odbywała się w sposób cykliczny i przebiegała w formie, która będzie korespondować z potrzebami i postawami grupy docelowej. Nie powinna zatem ograniczać się do obowiązkowych wykładów i pogadanek w szkole ale wychodzić poza

schemat mentorsko-puczający i przyjąć formę atrakcyjną, interesującą i aktywizującą młodzież szkolną.

- **Osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą oraz zajmujące się problematyką narkomanii w gminie.**

Ważnym elementem umożliwiającym realizację działań profilaktycznych jest posiadanie przez gminę odpowiednich zasobów personalnych tj. osób, które w sposób kompetentny i odpowiedzialny będą koordynować działania informacyjno-edukacyjne. W tym celu konieczne jest podjęcie działań zmierzających do podniesienia kompetencji i wiedzy osób odpowiedzialnych za realizację programu oraz prowadzenie ciągłego procesu kształcenia wśród osób pracujących z dziećmi i młodzieżą. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez przeprowadzenie cyklu szkoleń adresowanych do osób pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz zajmujących się problematyką uzależnień w gminie. W celu pełniejszego i efektywniejszego wykorzystania zasobów ludzkich zaangażowanych w realizacji programu, zakres merytoryczny szkoleń powinien wyposażać ich uczestników w umiejętności umożliwiające im pełnienie funkcji tzw. *multiplikatorów* czyli osób potrafiących przekazać nabytą wiedzę i wykształcić kolejne osoby.

- **Rodzice i opiekunowie.**

Profilaktyka narkomanii wymaga podejścia kompleksowego tzn. uwzględniającego złożoność i wielowymiarowość zjawiska. Działania profilaktyczno-edukacyjne powinny obejmować różne sfery życia adresatów działań oraz różnorodność środowisk, w których funkcjonują i związanych z tym problemów. Dlatego też konieczne jest aby akcja informacyjno-

edukacyjna obejmowała swoim zasięgiem nie tylko szkoły, ale również te miejsca i środowiska, które dla adresatów programu stanowią integralną część codziennego życia. W tym zakresie szczególnie ważna jest rola

rodziny. Aby działania profilaktyczne osiągnęły zamierzony cel w proces edukacyjno-informacyjny powinni zostać włączeni również rodzice.

Szkolenia dla rodziców powinny obejmować wiedzę o tym jakie sytuacje mogą skłonić do sięgnięcia przez dziecko po narkotyki, jak rozpoznać, że dziecko ma kontakt z substancjami uzależniającymi oraz jak reagować i gdzie szukać pomocy w sytuacji gdy problem już zaistnieje.

Wskaźniki monitoringu:

Stopień realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii będzie monitorowany za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych w danym przedziale czasowym.
- Liczba godzin przeprowadzonych szkoleń i warsztatów kierowanych do poszczególnych grup docelowych.
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach i warsztatach kierowanych do poszczególnych grup docelowych.
- Liczba komunikatów medialnych odnoszących się do realizowanych działań edukacyjno-informacyjnych.

CEL 2. Ograniczenie popytu na narkotyki oraz ich dostępności na terenie gminy.

Sformułowany wyżej cel wymaga podjęcia działań, które dwójako wpływać będą na rynek substancji psychoaktywnych: z jednej strony ograniczą zainteresowanie narkotykami, a z drugiej zmniejszą ich dostępność.

Osiągnięcie tego zamierzenia będzie możliwe poprzez działania zmierzające do zmiany i właściwego kształtowania postaw wobec narkotyków.

Różnego rodzaju używki są ważnym elementem funkcjonowania grup subkulturowych, zwyczajnie związane z zażywaniem narkotyków stanowią istotny element identyfikacji zbiorowej oraz inicjacji w tych grupach. Ludzie młodzi, poszukujący własnej tożsamości oraz borykającymi się z typowymi dla swojego wieku problemami, często padają ofiarami przekonania, że narkotyki to coś normalnego, akceptowanego i niegroźnego, popadając w ten sposób w uzależnienie. Działania profilaktyczne zmierzające do ograniczenia popytu na narkotyki powinny obejmować trening asertywności.

Realizacji Celu 2 w obszarze „Profilaktyka”, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci i młodzieży, będą ponadto służyć działania realizowane w ramach **„Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminy Piława Górna”**. W tym kontekście wymienić należy cele 1.2., 4.3., 5.3 i 5.4. , które przewidują m.in.:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych i integracja młodzieży zagrożonej marginalizacją – mające na celu przełamywanie barier ograniczających zakres dostępnych strategii życiowych poprzez działania edukacyjne oraz ukierunkowane na rozwój kompetencji społecznych.
- Promowanie aktywności społecznej – poprzez rozwój wolontariatu co w rezultacie przyczyni się wzrostu odpowiedzialności wśród młodzieży, budować będzie poczucie indywidualnej podmiotowości oraz ograniczy podatność na zachowania antyspołeczne.

- Stworzenie „Klubu Młodych” zapewniającego organizację czasu wolnego oraz realizującego działania terapeutyczno-wychowawcze oraz stanowiącego miejsce rozwoju i realizacji indywidualnych zainteresowań jako alternatywy dla zachowań ryzykownych związanych z narkomanią.
- Zorganizowanie zespołu „Pedagogów Środowiskowych” – co przyczyni się do zwiększenia dostępności psychologicznej i pedagogicznej i pozwoli identyfikować zagrożenia związane z narkomanią u ich źródeł.

Działania skierowane na ograniczenie podaży narkotyków wymagają ścisłej współpracy z policją oraz prokuraturą. Obejmować powinny one nie tylko bezpośrednią interwencję w postaci aresztowania dilerów narkotykowych i zwalczania związanej z narkotykami przestępczości, ale także działania zmierzające do identyfikacji źródeł problemu. Chodzi tu przede wszystkim o zdiagnozowanie ścieżek migracji zachowań ryzykownych oraz źródeł, z których narkotyki dostają się na teren gminy. Konieczne jest stwierdzenie w jakim stopniu problem handlu narkotykami jest problemem lokalnym, a na ile jest niejako przywożony na teren gminy przez osoby spoza terenu miasta lub osoby migrujące w związku z pracą lub pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania. Rozpoznanie dokonane w tym zakresie pozwoli walczyć z problemem u jego źródła.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób objętych działaniami organów ścigania w związku z posiadaniem i/lub handlem narkotykami
- Liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnych objętych opieką pedagogiczną i psychologiczną

CEL 3. Rozwijanie współpracy policji z instytucjami z podmiotami zajmującymi się dziećmi i młodzieżą.

Niezmiernie istotnym aspektem działań profilaktycznych jest współpraca organów ścigania z dyrekcją placówek oświatowych oraz innych instytucji mających kontakt z dziećmi i młodzieżą. Sposobem na zacieśnienie współpracy może być wyznaczenie stałej osoby do kontaktów kadry pedagogicznej z policją oraz wypracowanie systemu wzajemnej wymiany informacji o problemach i zagrożeniach.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób wyznaczonych do kontaktów
- Częstotliwość spotkań w danym okresie czasu

OBSZAR 2. LECZENIE, REHABILITACJA, OGRANICZENIE SZKÓD ZDROWOTNYCH I REINTEGRACJA SPOŁECZNA.

Czynnikiem w sposób kluczowy wpływającym na realizację Programu Przeciwdziałania Narkomanii jest dostępność i jakość pomocy terapeutyczno-leczniczej skierowanej do osób uzależnionych od narkotyków. Poprawie sytuacji w tym sprzyjać będzie realizacja poniższych celów:

CEL 1. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy terapeutycznej.

Zorganizowanie placówki świadczącej pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych wymaga znaczących nakładów

finansowych oraz wysoko wykwalifikowanej kadry. Są to często bariery przekraczające możliwości finansowe i organizacyjne małych gmin. Jednakże do realizacji zdefiniowanego wyżej celu wystarczyć może rozwinięcie współpracy z podmiotami i osobami spoza gminy, które mają doświadczenie w zakresie prowadzenia działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od narkotyków lub pozyskanie dodatkowych środków ze źródeł zewnętrznych.

Zadania, które mogą zostać podjęte przez gminę w zakresie realizacji powyższego celu obejmować mogą następujące działania:

- Zatrudnienie specjalisty współpracującego z Punktem Informacyjno-Konsultacyjnym, MOPS i służbą zdrowia, który świadczyć będzie pomoc 1 lub 2 razy w tygodniu.
- Organizacja szkoleń kierowanych do personelu medycznego (lekarze i pielęgniarki) zmierzających do podniesienia ich kwalifikacji w zakresie terapii i rehabilitacji osób uzależnionych.
- Nawiązanie współpracy z palcówkami świadczącymi usługi terapeutyczne i rehabilitacyjne dla osób uzależnionych oraz upowszechnianie informacji o tych palcówkach.

Wskaźniki monitoringu:

- Personel medyczny przeszkolony w zakresie pomocy terapeutyczno-rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych do narkotyków.
- Liczba osób, które skorzystały z poszerzonej oferty w zakresie pomocy terapeutyczno-rehabilitacyjnej.
- Liczba porad udzielonych osobom uzależnionym od narkotyków.

CEL 2. Opracowanie programu reintegracji społecznej osób mających problemy z narkotykami oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających wychodzeniu z nałogu.

Jedną z głównych przeszkód w wychodzeniu z uzależnienia są szkody natury społeczno-psychologicznej powodowane przez uzależnienie w życiu osób z problemem narkotykowym. Narkomania powoduje nie tylko szkody w fizycznej kondycji człowieka, ale również dewastuje jego życie zawodowe, rodzinne i towarzyskie. Pełna reintegracja społeczna osoby uzależnionej

wymaga zatem podjęcia działań, które będą mogły odwrócić szkody powstałe w tych sferach życia osoby uzależnionej. Konieczne jest opracowanie we współpracy z rodzinami osób uzależnionych, Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz instytucjami rynku pracy, schematu działań wspierających powrót do życia zawodowego, unormowanie relacji rodzinnych i przezwyciężenie psychicznych trudności związanych z adaptacją i powrotem do normalnego funkcjonowania osoby uzależnionej.

Powodzenie programu reintegracji społecznej wymaga również działań skierowanych do otoczenia społecznej osoby objętej programem. Chodzi tu przede wszystkim o podjęcie działań zwalczających stereotypy i lęk przed osobami dotkniętymi problemem narkotykowym oraz kształtujące postaw wspierających te osoby w procesie wychodzenia z uzależnienia. Wszelkie podmioty współpracujące w procesie ponownej inkluzji społecznej osób uzależnionych powinny zostać objęte odpowiednim systemem szkoleń. Konieczne jest ponadto prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej,

skierowanej do całej społeczności lokalnej, której celem będzie ograniczenie postaw stygmatyzujących i odrzucających osoby uzależnione.

Wskaźniki monitoringu:

- Liczba osób objętych programem reintegracji społecznej.
- Liczba podmiotów i osób zaangażowanych w programie reintegracji społecznej.
- Liczba i nakład materiałów informacyjno-educacyjnych w danym przedziale czasowym.
- Liczba komunikatów medialnych odnoszących się do realizowanych działań edukacyjno-informacyjnych.